

A Fővárosi Ítéltábla Némethné dr. Mentés Adrienn ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a főosztályvezető által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű és a jogtanácsos által képviselt II.rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) III. rendű alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. április 10. napján meghozott 35.P.23.808/2013/11. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 15. és a felperes részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 43.000 (negyvenháromezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül III. rendű alperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 30.800 (harmincezer-nyolcszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

A le nem rótt 136.700 (százharminchatezer-hétszáz) forint fellebbezési illetéket az I. rendű alperes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében kérte az I. rendű alperes kötelezését 1.708.750 forint és járulékai, továbbá a III. rendű alperes kötelezését 385.200 forint és járulékai megfizetésére kártérítés címén.

A kereset ténybeli alapjául előadta, hogy 1973 óta dolgozott a ...-nál, amikor 2003. november 17. napján közszolgálati jogviszonyát megszüntették. A megszüntetés előzményeként a Kormány a 2003. október 31-én hozott 1106/2003. (X. 31.) számú határozatával létszámleépítéseket határozott el a közigazgatási szervezetekben, amelynek végrehajtására a Köztisztviselő Érdekegyeztető Tanács, a kormányzati oldal és a munkavállalói oldal által megállapodást (a továbbiakban: Megállapodás) kötött. A Megállapodás a Magyar Közlöny 2003. november 14-i 131. számában jelent meg, de jogszabályként, hanem a közlemények, a hirdetmények között.

A felperes álláspontja szerint közszolgálati jogviszonya a Megállapodásba ütköző módon, jogellenesen került megszüntetésre, ezért a munkaügyi bíróságon keresetet terjesztett elő, amelyben a felmentés jogellenességének megállapítását és visszahelyezés mellőzésével a jogkövetkezmények alkalmazását, valamint nem vagyoni kártérítés és elmaradt jubileumi jutalma megfizetését kérte. A munkaügyi perben a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság közbenső ítéletét hatályon kívül helyező végzésében arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a Megállapodás

csak az azt kötő feleket köti, a másodfokú bíróság munkáltatóra kötelező felmentési korlátozásra levont következtetése nem felel meg a törvénynek, ilyen megállapodásra, illetve jogszabályra az 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) nem ad felhatalmazást. Az új eljárásban a bíróság a keresetet elutasította; a Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részítéletnek tekintette és helybenhagyta. Az ügyben folytatott perekkel kapcsolatban a felperesnek összesen 405.000 forint költsége merült fel, a felmentése miatt elesett az 1.500.000 forint összegű jubileumi jutalomtól, így összesen 1.905.000 forint kár érte.

A felperes ezt követően kártérítési keresetet terjesztett elő a Fővárosi Törvényszéken a ... Minisztérium I. rendű, a ... Minisztérium II. rendű és a ... Hatóság III. rendű alperes ellen 1.905.000 Ft és járulékai megfizetése iránt. A Fővárosi Törvényszék a keresetet a 4.P.21.054/2011/2. számú ítéletével elutasította. A Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezése folytán meghozott 5.Pf.21.781/2011/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és kötelezte a II. rendű alperest 1.708.750 forint és kamatai megfizetésére, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a Pfv.IV.21.540/2012/4. számú határozatával a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, valamint kötelezte a felperest összesen 365.200 forint felülvizsgálati perköltség megfizetésére. Indokolásában megállapította, hogy a perbeli jogvita egyértelműen foglalkoztatáspolitikával kapcsolatos, ezért a 2010. évi XLII. törvény 2. § (1) bekezdés kb) pontja alapján a Szociális és Munkaügyi Minisztérium jogutódja nem a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, hanem a Nemzetgazdasági Minisztérium.

A felperes a jelen eljárásban az I. rendű alperes kárfelelősségét a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.781/2011/8. számú ítéletében kifejtettekre alapította. A III. rendű alperes azáltal tanúsított károkozó magatartást, hogy az előzményi perben jogutódi minőségének hiányára csak a felülvizsgálati kérelemben utalt, azt megelőzően sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem hivatkozott, amely mulasztása miatt a felperest a felülvizsgálati eljárásban a megjelölt összegű, perköltségből eredő kár érte.

Az alperesek elsődlegesen kérték a per megszüntetését a Pp. 157. § a) pontja és 130. § (1) bekezdés d) pontja alapján arra hivatkozással, hogy a felperes kártérítési igényét a Kúria felülvizsgálati ítéletében érdemben elbírálta, ezért az ítélt dolognak minősül. Másodlagosan kérték a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.708.750 forintot és annak járulékait, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest a III. rendű alperes perköltségének viselésére. Az alperesek permegszüntetés iránti kérelmével összefüggésben megállapította, hogy a jelen per I. rendű alperese az előzményi perben nem vett részt, így vonatkozásában fogalmilag kizárt az ítélt dolog fennállása. A Kúria a felülvizsgálati ítéletben a felperes kártérítési igényét érdemben nem vizsgálta, az elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés hatályban tartásának jogi indoka tehát nem a felperesi igény alaptalansága, hanem az előzményi per II. rendű alperesének jogutódi minősége hiánya volt. A jelen perben a III. rendű alperessel szemben előterjesztett kártérítési igény jogi és ténybeli alapja a korábbi perben előterjesztett igénytől eltér, ekként ítélt dolog a III. rendű alperes tekintetében sem állapítható meg. A keresetet érdemben vizsgálva az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szembeni igényt alaposnak, míg a III. rendű alperessel szembeni igényt alaptalannak találta. A létszámcsökkentés végrehajtásáról szóló Megállapodás kikényszeríthetőségével kapcsolatban utalt a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.781/2011/8. számú ítéletében kifejtett jogi álláspontra. A perbeli jogvitára alkalmazandó a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII.

törvény (Ktv.) 71. § (2) bekezdésének a) pontja szerint a közszolgálati jogviszonyra az 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 17. §-át alkalmazni kell, amelynek (4) bekezdése értelmében az Országos Érdekegyeztető Tanácsban létrejött megállapodást - az Országos Érdekegyeztető Tanács javaslatára - a gazdasági miniszter jogszabályban kihirdeti. A Megállapodás 15. pontja alapján a kormány kötelezettséget vállalt a Megállapodásban foglaltaknak a munkáltatók felé gyakorolt irányítási eszközeivel történő biztosítására és aláírás után annak a Magyar Közlönyben történő kihirdetésére. Tény, hogy a Megállapodás a Magyar Közlöny 2003. november 14-i 131. számában a közlemények és a hirdetések között megjelent, a jogszabályban való kihirdetés azonban elmaradt, amelyre vonatkozó kötelezettség megsértéséért a gazdasági miniszter, illetve annak jogutódja tartozik felelősséggel. A jogutódlás kérdésében az elsőfokú bíróság utalt a Kúria felülvizsgálati ítéletének indokolásában kifejtettekre, amely szerint a jogszabályban történő kihirdetést elmulasztó minisztérium jogutódja az I. rendű alperes. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes jogelődjének jogellenes magatartása a Megállapodást tartalmazó jogszabály megalkotásának és kihirdetésének elmulasztása, amellyel okozati összefüggésben a felmentés jogellenessége iránti felperesi keresetet a munkaügyi bíróság jogerősen elutasította. A Ptk. 339. § (1) bekezdés és 349. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperest e mulasztás miatt kártérítési felelősség terheli. A felperes által a perben kárként megjelölt elmaradt jubileumi jutalom, illetve a munkaügyi perben felmerült perköltség olyan kárnak minősül, amely az I. rendű alperes jogelődjének felróható magatartásával ok-okozati összefüggésben áll. A III. rendű alperessel szembeni kártérítési kereset vizsgálata körében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a III. rendű alperes jogelődjének a korábbi peres eljárásban kifejtett tevékenysége, így a jogutódi minőségének hiányára történő hivatkozás elmulasztása nem minősül jogellenes és felróható magatartásnak. Azon alperes megjelölése, akivel szemben az igény érvényesíthető, a felperes feladata, ezáltal a jogutódlási folyamat feltárása is a felperes kötelessége, különös tekintettel arra, hogy a perbeli esetben a jogutód személyét jogszabály határozta meg. Megjegyezte, hogy az előzményi perben a III. rendű alperes jogelődje a felülvizsgálati eljárást megelőzően is hivatkozott arra, hogy vele szemben a felperes nem érvényesítheti igényét. Az elsőfokú bíróság ezért a jogellenesség és felróhatóság hiányára tekintettel a III. rendű alperessel szembeni kártérítési keresetet elutasította.

Az elsőfokú ítélettel szemben az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új tárgyalás tartására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte. Az I. rendű alperes elévülési kifogást terjesztett elő, utalva arra, hogy a Köztisztviselői Érdekegyeztető Tanácsban létrejött Megállapodás a Magyar Közlönyben 2003. november 4. napján megjelent, amellyel a felperes 1.500.000 forint összegű jubileumi jutalom tekintetében fennálló követelése esedékessé vált. A munkaügyi perrel kapcsolatban felmerült 208.750 forint összegű követelése a Megyei Bíróság másodfokú határozatának meghozatala napján, azaz 2005. június 17. napján vált esedékessé. A felperes ehhez képest kártérítési igényét az I. rendű alperessel szemben első alkalommal 2013. július 13. napján előterjesztett keresetével kívánta érvényesíteni. Ezt megelőzően sem az I. rendű alperesnél, sem annak jogelődjeinél nem terjesztett elő semmilyen olyan jognyilatkozatot, amely alkalmas lett volna az elévülés megszakítására. Mivel a felperes az esedékessé válástól számított öt éven belül nem lépett fel kártérítési igénye érvényesítése érdekében, így az a Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján elévült.

Kifejtette továbbá, hogy a jogelődje, a gazdasági miniszter a Megállapodás hirdetményként történő kihirdetésével jogszerűen járt el, ugyanis azt jogszabályként nem is lehetett volna kihirdetni. Az Alkotmánybíróság az 1204/A/2006. AB határozatában megállapította, hogy az 1992. évi XXII. törvény

17. § (4) bekezdése alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság határozatából egyértelműen következik, hogy amennyiben a gazdasági miniszter a Megállapodást jogszabályként rendeleti formában hirdette volna ki, úgy az alkotmányellenes és törvénysértő lett volna. A Ktv. 65/B. § (1) bekezdése alapján a Köztisztviselői Érdekegyeztető Tanács keretében kötött megállapodásokra az Mt. 17. § (4) bekezdése nem vonatkozott, a Ktv. pedig nem tartalmazott olyan szabályt amely előírta volna a Köztisztviselői Érdekegyeztető Tanácsban kötött megállapodások jogszabályban történő kihirdetését. Mindebből következik, hogy a gazdasági miniszter a jogszabályokkal összhangban járt el, amikor a Megállapodást a Magyar Közlöny közlemények, hirdetmények részében jelentette meg.

Az I. rendű alperes előadta, hogy a felperes keresete jogalap hiányában eleve alaptalan, mivel a Ptk. 1. § (1) bekezdése alapján a jogalkotói tevékenység megítélése nem tartozik a Ptk. hatálya alá. Ehhez képest a Ptk. 349. §-a mint különös szabály a közigazgatási jogkörben egyedi aktussal okozott károkra is kiterjeszti a polgári jogi felelősség szabályait, önmagában azonban az a tény, hogy a jogalkotás a közhatalom gyakorlásának egyik útja, nem ad alapot a Ptk. 349. §-ának alkalmazhatóságára. Ahogyan arra a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében is rámutatott, a jogalkotásra irányuló tevékenységre, és a hozzá kapcsolódó felelősségre a közjog szabályai alkalmazandók, amelyek immunitást biztosítanak a jogalkotó számára.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes is fellebbezést terjesztett elő, amelyben kérte az elsőfokú ítéletnek a III. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmet elutasító rendelkezésének megváltoztatását és ebben a körben a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, illetve a III. rendű alperes perköltségben való marasztalását. Az előzményi perben a felperes a kereset benyújtásakor megjelölte az alpereseket, azt követően pedig tudomásul vette az alperesek bejelentését a jogutódlások helyzetéről, amelyet végül az első- és másodfokú bíróság is elfogadott. Álláspontja szerint ilyen körülmények között a Kúria által a felperes terhére megállapított perköltséget annak kell viselnie, aki az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárásokban az alperesek jogutódi minőségét meghatározta. Mivel a jelenlegi per III. rendű alperese az előzményi perben a jogutódlás tárgyában csak a felülvizsgálati eljárás során tett helytálló nyilatkozatot, ezért a felperest sújtó felülvizsgálati perköltség a III. rendű alperes jogelődjének mulasztására vezethető vissza, amely a III. rendű alperes kárfelelősségét megalapozza.

A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A felperes és az I. rendű alperes fellebbezése egyaránt alaptalan.

Az ítéltábla az I. rendű alperesi fellebbezés alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy indokolt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése. Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, a lefolytatott bizonyítási eljárás kiegészítése nem szükséges, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nem volt sem ok, sem lehetőség.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, döntésével az ítéltábla egyetértett, annak jogi indokait - csak a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel - az alábbiak szerint egészíti ki, egyébként azokra a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján utal.

Az I. rendű alperes elévülési kifogását illetően az ítélet tábla fenntartja az előzményi perben hozott ítéletében kifejtett álláspontját, amely szerint a felperes kártérítési igénye akkor vált esedékessé, amikor a munkaügyi perben a Megyei Bíróság a felmondás jogellenességének megállapítása iránti keresetet elutasító döntést a 2005. június 17. napján kelt jogerős részítéletével helybenhagyta. Az esedékessé válás időpontja azért sem lehet az I. rendű alperes által hivatkozott közzétételi időpont, mert a felperes közszolgálati jogviszonya akkor még fennállt. Az előzményi kártérítési pert a felperes ehhez képest 2008. október 9. napján a ... Minisztérium ellen is megindította, amely a Kúria felülvizsgálati ítéletében kifejtettek szerint a 2002. évi XI. törvény 2. § (1) bekezdés c) pontja és a 2006. évi LV. törvény 2. § b) pontja folytán a Gazdasági Minisztérium jogutódja volt. A felperes tehát elévülési időn belül fellépett a Gazdasági Minisztérium akkori jogutódjával szemben, amellyel a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülést megszakította. Az elévülési idő az előzményi per 2012. április 24. napján történt jogerős befejezésével indult újra, amelyhez képest a felperes az újabb kártérítési keresetet 2013. július 23. napján, tehát az elévülési időn belül terjesztette elő. Az ítélet tábla megjegyzi, hogy a felperes igénye abban az esetben sem évült el, ha az elévülési idő újraindulását az előzményi per félbeszakadásának időpontjától, 2010. május 29. napjától kellene számítani. Mindezek alapján az ítélet tábla megállapította, hogy az I. rendű alperes elévülési kifogása alaptalan.

Az I. rendű alperes által hivatkozott 1204/A/2006. [124/2008. (X. 14.)] számú AB határozat az Mt. 17. § (4) bekezdését nem visszaható hatállyal, hanem 2008. október 14. napjától a jövőre nézve semmisítette meg, így tehát az Mt. rendelkezését a perbeli jogvita elbírálása során figyelembe kellett venni. Téves az az alperesi álláspont, amely szerint az Mt. 17. § (4) bekezdését a Ktv. esetében csak abban az esetben kellene alkalmazni, amennyiben az Országos Érdekegyeztető Tanács által kötött megállapodáson alapuló jogszabály hatálya a Ktv. 71. § (2) bekezdésére figyelemmel a Ktv. hatálya alá tartozó személyi körre is kiterjed. Az Mt. és a Ktv. rendelkezéseinek helyes értelmezése alapján a perbeli Megállapodást a gazdasági miniszternek jogszabályban ki kellett volna hirdetnie. Az ítélet tábla annyiban is fenntartja az előzményi perben hozott ítéletében kifejtett álláspontját, hogy az érintett jogszabályoknak az Alaptörvény 28. §-a szerinti, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése nem vezethet arra, hogy a Megállapodás a létszámcsökkentés végrehajtása során semmilyen kötelező erővel ne bírjon.

Az I. rendű alperes által felhívott EBH2005. 1248. számú eseti döntés a jelen perben nem bír relevanciával, mivel az éppen a felperes munkaügyi perében született legfelsőbb bírósági határozatot tartalmazza. A felperes az I. rendű alperes kárfelelősségét arra alapította, hogy a megfelelő jogalkotás elmulasztásával nem biztosította a Megállapodásban foglaltak érvényesülését, és nem arra, hogy közszolgálati jogviszonya jogellenes megszüntetéséért felelne.

Az ítélet tábla hangsúlyozza, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem jogalkotással, hanem a jogalkotás elmulasztásával okozott kárt. Az uniós jogban a jogalkotás elmulasztásával megvalósított tagállami kötelezettségszegés esetén a tagállam saját polgáraival szemben a nemzeti jog szabályai szerint kárfelelősséggel tartozik (C-6/90. számú „Frankovich”, C-46/93. „Factortame III.” ügy). Amennyiben az állam az uniós jogból következő jogalkotási kötelezettségének elmulasztása megalapozza az állami felelősséget, úgy a nemzeti jog alapján fennálló jogalkotási kötelezettség megsértésének esetére a kártérítési felelősség kizárására nincs ok. Az I. rendű alperes mint a Gazdasági Minisztérium jogutódja ezért a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) bekezdése alapján a Megállapodás jogszabállyal történő kihirdetésének elmaradásából eredő károkért felelősséggel tartozik.

Az ítélőtábla alaptalannak találta a felperes III. rendű alperessel szembeni igényét érintő fellebbezését is. A felperes álláspontja szerint az előzményi perben a III. rendű alperes mulasztása miatt kellett perköltséget fizetnie. A perköltség viselése azonban a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztesség tényéből következik. A felperes pervesztességét nem a III. rendű alperes okozta, az a bíróság döntéséből következik, amelyért a III. rendű alperes nem tartozik felelősséggel. A perbeli nyilatkozatok megtételének vagy elmulasztásának jogkövetkezményeit mindig csak az adott perben lehet levonni, ezért sem a nyilatkozattétel, sem annak elmaradása nem alapoz meg kártérítési felelősséget. Az alperesi mulasztásra az előzményi perben jogorvoslati kérelem, eljárási kifogás vagy felülvizsgálati ellenkérelem formájában a felperes is hivatkozhatott volna, ennek hiányában újabb perben a mulasztásra már igényt nem alapíthat. A perköltséget tehát egy másik perben kártérítés címén visszakövetelni nem lehet.

Az ítélőtábla a kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért az ítélőtábla a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel kötelezte a felperest és az I. rendű alperest az ellenérdekű fél perköltségének viselésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg. A felperes köteles továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési illetéket megfizetni, míg a fennmaradó le nem rótt illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. április 2.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia s.k.
bíró

A kiadmány hitelével: